

TÜRK CEZA KANUNU İLE GETİRİLEN ÇEVRE SUÇLARI

Emekli Yargıtay Hakimi / Avukat Zafer ERGÜN

E-mail: avukatzaferergun@gmail.com

Tel: 0505 772 39 18

İçerik

- ▶ Ceza Hukuku ve Çevre Suçları
- ▶ Çevrenin Tanımı
- ▶ TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar
 - ▶ Çevrenin Kasten Kirletilmesi
 - ▶ Ülkeye İzinsiz Artık Sokulması
 - ▶ İnsanlarda ve Hayvanlarda Tedavisi Zor Hastalıklara Sebep Vermek
 - ▶ Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbirleri
 - ▶ Çevrenin Tedbirsizlik ve Dikkatsizlikle Kirletilmesi
 - ▶ Gürültüye Neden olma Suçu
 - ▶ İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu
- ▶ Kapanış

Ceza Hukuku ve Çevre Suçları

- ▶ Çevre mevzuatı 2872 Sayılı Çevre kanunu ve bu kanuna göre çıkartılan yönetmelikler yanında Türk Ceza Kanununun da ilgilendirmiştir.
- ▶ Avrupa Birliği Konseyi tarafından 27.01.2003 tarihinde kabul edilen Çevrenin Ceza Hukuku Yoluyla Korunması Hakkındaki Yönerge doğrultusunda birlik üyesi ülkeler Ceza Kanunlarını yönergeye uyumlaştırmışlardır.

Ceza Hukuku ve evre Suçları

- Yönergenin yürürlüğe girmesinden 2 yıl sonra Türk Ceza Kanunu tamamen değiştirilmiş 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda evreye karşı suçlara yer verilmiştir.

Çevrenin Tanımı

- ▶ **Toplum:** Belli bir coğrafyada ihtiyaçlarını karşılamak için ilişkiler kuran, birbirlerini etkileyen ortak bir kültürü paylaşan insan birlikteliğidir.
- ▶ **Çevre:** İnsanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır.
- ▶ **Çevre Kanunu'nun 2. maddesinde Çevre:** Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam olarak tanımlamaktadır.
- ▶ Çevre kanununun 2. Maddesinde de atığın tarifi yapılmıştır. Buna göre atık “herhangi bir faaliyet sonucunda çevreye atılan veya bırakılan zararlı maddeler” olarak tarif edilmiştir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

- **Çevre hukukunun amacı** dünyayı ve hatta evreni en azından olduğu gibi muhafaza ederek gelecek nesillere (her türlü canlılara) yaşanabilir şekilde devir edebilmektir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Çevrenin Kasten Kirletilmesi Suçu

► Türk Ceza Kanunu'nun 181. Maddesinde “ Çevrenin Kasten Kirletilmesi” suçu düzenlenmiştir. **Çevrenin kasten kirletilmesi**

► **Madde 181- (1) İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**

► **(2) Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**

► **(3) Atık veya artıkların toprakta, suda veya havada kalıcı özellik göstermesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza iki katı kadar artırılır.**

► **(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin, insan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıklarla ilgili olarak işlenmesi halinde, beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına ve bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.**

► **(5) Bu maddenin iki, üç ve dördüncü fıkrasındaki fiillerden dolayı tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.**

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Çevrenin Kasten Kirletilmesi Suçu

- Ceza Hukuku müeyyideye bağladığı fiilleri kabahatler ve suçlar olama üzere iki ana başlıkta düzenlemiştir. Suçlar da taksirle işlenen suçlar kasten işlenen suçlar olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır. TCK 181. Maddesine göre çevrenin kirletilmesi suçu “Madde başlığında da anlaşıldığı gibi kasten işlenen bir suçtur. Yani kasıtlı suçlardandır.
- Türk Ceza Kanununun 181. Maddesine göre “ İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”.
- Türk Ceza kanununun 181. Maddesine göre bu suçun oluşabilmesi için Çevre Kanununun 8. Maddesinde öngörülen yasaklanmış fiilin işlenmiş olması gerekir. Çevre Kanununun 8. Maddesi “Her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunulması halinde TCK'nın 181/1 maddesi anlamında Çevrenin kasten kirletilmesi suçu oluşacaktır.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Çevrenin Kasten Kirletilmesi Suçu

- Çevrenin kasten kirletilmesi suçunun tekemmül etmesi için:
 - Fiilin ilgili kanunlarla belirtilen teknik usullere aykırı olarak icra edilmesi,
 - Atık ve artıkların çevreye zarar verecek şekilde suya, toprağa veya havaya verilmesi,
 - Fiilin kasten işlenmiş olması gerekir
- Çevrenin Kasten Kirletilmesi suçunun oluşması için “zarar” unsurunun gerçekleşmiş olup olmaması önemli görülmemiştir. Türk Ceza Kanunu Çevrenin Kasten Kirletilmesi suçunu “Tehlike Suçu” olarak kabul etmiştir. Yani çevreye zarar verecek atığın suya, toprağa ve havaya kasten bırakılmış olması yeterli görülmüş, ayrıca zarar verip vermediği önemli sayılmamıştır. Ancak bundan ötürü bir kalıcı zarar da oluşmuşsa bu cezanın ağırlaştırılması sebebi sayılmıştır.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Çevrenin Kasten Kirletilmesi Suçu

- TCK 181/1 maddesi anlamında suç işlenmiş yani atık ve artıklar çevreye zarar verecek şekilde alıcı ortama verilmiş ve bu fiilden dolayı suda, toprakta ve havada kalıcı bir zarar meydana gelmişse verilecek ceza iki katı kadar artırılır.
- Cezanın artırılabilmesi için alıcı ortama kalıcı zarar verildiğinin kanıtlanması gerekir. Bunun için bilirkişiden rapor aldırılması gerekir. Kanun koyucu basit ve giderilebilecek zararı cezanın artırım sebebi saymamıştır.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Ülkeye İzinsiz Artık Sokulması Suçu

- Türk Ceza Kanunu'nun 181/2. Maddesine göre “ Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır demektedir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Ülkeye İzinsiz Artık Sokulması Suçu

- İlgili makam ve mercilerden izin alınmadan yurda atık sokan kişi suçun faili sayılmıştır.
- Ülkeye İzinsiz Atık Sokma Suçunun oluşmasında tehlikeli atık - tehlikesiz atık ayrımı yapılmamıştır.
- İlgili yönetmeliklerinde tarif edilen herhangi bir atığın izinsiz olarak yurda sokulması halinde TCK 181/2 maddesi anlamında ülkeye izinsiz atık sokma suçu oluşacaktır. Ülkeye izinsiz olarak sokulan atık sebebiyle “ kalıcı bir zarar” da meydana gelmişse ceza iki kat artırılarak verilecektir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

- İnsanlarda ve Hayvanlarda Tedavisi Zor Hastalıklara Sebep Vermek

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► İnsanlarda ve Hayvanlarda Tedavisi Zor Hastalıklara Sebep Vermek

- Çevreyi kasten kirleten veya ülkeye izinsiz atık sokan kişi şayet bu atık insanlarda ve hayvanlarda tedavisi zor bir hastalığın oluşmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların ve bitkilerin doğal özelliklerini değiştirilmesine sebebiyet verdiği takdirde beş yıldan az olmamak üzere hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- TCK'nın 181/4 maddesinde öngörülen suçun oluşması için insanlarda ve hayvanlarda:
 - a- Tedavisi zor bir hastalığın ortaya çıkması,
 - b- Üreme yeteneğinin kaybedilmesi,
 - c- Hayvanların ve bitkilerin doğal özelliklerinin değişmesine sebebiyet verilmiş olunması gerekir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Tüzel Kişiler Hakkında Güvenlik Tedbirleri

- Yukarda tarif edilen fiillerden birini işleyen tüzel kişiler hakkında TCK'nın 60. Maddesinde düzenlenen tedbirler uygulanacaktır
- Bilindiği gibi tüzel kişilikler yani dernekler, şirketler, vakıflar ve sendikalar yetkili organları tarafından temsil edilirler. Yetkili organları ise gerçek kişiler tarafından teşekkül ettirilir.
- Tüzel kişiler hakkında tedbir kararının uygulanabilmesi için organlarında görev alan gerçek kişilerin iştiraki ile çevrenin kasten kirletilmesi suçunun işlenmesi gerekir.
- Tüzel kişiliğin özel hukuk tüzel kişisi olması ve “ bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunması” gerekir.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Çevrenin Tedbirsizlik ve Dikkatsizlikle Kirletilmesi

- Tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonunda çevrenin kirletilmesi suçunun işlenmesi halinde adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilir.
- Adli Para Cezası TCK'nın 52. Maddesinde ifade edildiği gibi beş günden az yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere takdir edilecek bir cezadır. Paraya çevirme işlemi yapılırken bir gün karşılığı en az 20 TL en fazla 100 TL den paraya çevrilebilecektir.
- Tedbirsizlik dikkatsizlik sonunda atık alıcı ortama verilmiş ve bu durum insanlarda ve hayvanlarda tedavisi zor bir hastalığın oluşmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların ve bitkilerin doğal özelliklerini değiştirilmesine sebebiyet verdiği takdirde verilecek ceza 1 yıldan beş yıla kadar hapis cezası olacaktır.

Çevrenin taksirle kirletilmesi

- ▶ *Madde 182- (1) Çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya verilmesine taksirle neden olan kişi, adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu atık veya artıkların, toprakta, suda veya havada kalıcı etki bırakması halinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*
- ▶ *(2) İnsan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya taksirle verilmesine neden olan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Gürültüye Sebep Olma Suçu

- Gürültüye neden olma suçu TCK'nın 183 maddesinde düzenlenmiştir.

Madde 183- (1) İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► Gürültüye Sebep Olma Suçu

- 2872 Sayılı Çevre Kanununun 14. Maddesi “ Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.”
- TCK nun 183. Maddesinde öngörülen gürültüye neden olma suçunun oluşabilmesi için “ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartların üzerinde bir gürültü olması ve bu gürültünün kişinin huzur ve sükunu ile beden ve ruh sağlığına zarar vermiş olması gerekir.
- TCK 183. Maddesi “İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır”

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► İmar Kirliliği

- İmar Kirliliği suçu TCK'nın 184. Maddesinde düzenlenmiştir.

İmar kirliliğine neden olma

- ▶ **Madde 184- (1) Yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**
- ▶ **(2) Yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.**
- ▶ **(3) Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**
- ▶ **(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.**
- ▶ **(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.**
- ▶ **(6) (Ek: 29/6/2005 - 5377/21 md.) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.**

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► İmar Kirliliği

► Buna göre;

- Belediye veya Özel İmar Rejimine tabi olan yerlerde,
- Yapı ruhsatı almadan bina yapan veya yaptıran,
- Yapı ruhsatı olmayan bir şantiyeye elektrik, telefon veya su bağlanmasına müsaade eden kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK nın 184/3 maddesine göre

- Yapı Kullanma İzinini (iskan izini) alınmamış bir binada bir sınai faaliyetine müsaade kişi için iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

TCK'da Tanımlı Çevreye Karşı Suçlar

► İmar Kirliliği

- Ruhsat daha sonra alınır veya ruhsata aykırı yapı ruhsata uygun hale getirilirse bu halde dava açılmaz, açılmış dava düşer, şayet ceza verilmişse bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.
- TCK radyasyon yayma suçunu, atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme suçunu ve tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması ve el değiştirmesini de suç olarak kabul ettiği halde bu suçları “çevre suçları” kapsamında ele almamış “topluma karşı suçlar” başlığı altında düzenlemiştir.

TEŞEKKÜRLER

ERGÜN *ERGÜN*

HUKUK & DANISMANLIK BÜROSU

E-mail: avukatzaferergun@gmail.com

Tel: 0505 772 39 18